

Omsorgsteknologi. Teknologiske nyvinninger bør vurderes kritisk før de tas i bruk. Da hadde vi kanskje unngått innkjøp av falske kjæledyr.

Selma er en lure-sel

Fakta

Berit Daae Hustad

Leder av Rådet for sykepleieetikk

Rådet for sykepleieetikk har jevnlig fulgt med i debatter og artikler hvordan bruk av dyr kan fremme menneskets fysiske og psykiske helse på en god måte. Bruk av dyr på sykehjem til eldre pasienter med demens har blitt mer og mer vanlig i dag. Dyr kan brukes både i sosial sammenheng som en pasientvenn, men kan også brukes i terapismen for eksempel ved mye stillesitting og apati. En hund kan brukes til hjelp for å utføre fysiske øvelser, og det kalles da for dyreassistert terapi, der hunden er motivator.

Eldre med demens er ofte plaget av søvnproblemer, uro, svekket hukommelse og depresjoner. I tillegg har de ofte et høyt medisinforgbruk. Katt og hund er de dyrene som det oftest vises til, men enkelte steder har de akvarier med fisker eller fugler i bur. Noen har besøksvenn med hund som jevnlig kommer innom. Det finnes også sykehjem der dyr er forbudt.

Vi ser at jevnlig kontakt med dyr kan gi positive helseeffekter og mange, spesielt eldre på sykehjem med kroniske sykdommer, får bedre livskvalitet i kontakt med dyr. Livskvaliteten omfatter både fysiske, psykiske, emosjonelle og sosiale sider, men vi ser også at hos noen har dyr ingen effekt.

ROBOTSELEN SELMA. For en tid tilbake siden dukket det opp en dyrelignende robot, utformet som en sel. Robotselen ser ut og høres ut som en ekte selunge. Selma er myk og god, ser ut

«Hvorfor lages et naturtro dyr som er kunstig til bruk for eldre pasienter med demens?»

Rådet for sykepleieetikk

som en selunge, lager lyder som er selunge. Den inneholder en avansert computer som gjør at den snur seg etter lyder, legger hodet på skakke og ser på deg med store svarte øyner dersom du snakker til den.

Rådet for sykepleieetikk spør seg om hvorfor det lages et naturtro dyr som er kunstig til bruk for eldre pasienter med

demens? Er det for at de skal tro at den er levende? Hvis ikke så hadde man vel ikke laget den så naturtro og med lyder?

Vi stiller spørsmål ved hvorfor man ikke heller kan benytte levende katt eller hund? Rører vi ved pasienters verdighet når man egentlig lurer pasienten til å tro at dette er et levende dyr? Ville man ha gitt selungen Selma til yngre pasienter? Hele helsevesenet er tuftet på tillit og respekt. Hva er det da som gjør at man behandler eldre pasienter med demens på et vis som man aldri ville ha gjort med yngre?

HVA MENER PÅRØRENDE? Synes de pårørende det er greit å se deres gamle mor eller far sitte og kose med et dyr som de har lurt den eldre til å tro er ekte, eller synes de det er krenkende?

Rådet viser til Yrkesetiske retningslinjer § 2.0 «Sykepleieren ivaretar den enkelte pasients verdighet og integritet, herunder retten til helhetlig sykepleie, retten til å være medbestemmede og retten til ikke å bli krenket».

MER HYGIENISK. Selvfølgelig kan det være enkelte pasienter som er allergiske mot dyr eller som er redd dyr. Enkelte hevder at robotselen er bedre fordi hund og katt kan være uhygienisk for pasientene. Sykehjemmet er et hjem for pasientene, og de aller fleste vil kunne tåle de bakterier som følger med levende dyr.

Denne selungen virker trygg for dem som er redd dyr, men det er vel ikke derfor selungen Selma er laget? Den er laget slik at den kan være en erstatning for et levende dyr.

Eldre pasienter med demens er sårbare og prisgitt at sykepleiere har høy etisk bevissthet, slik som § 6.2 i retningslinjene tilsier: «Sykepleieren bidrar aktivt for å imøtekomme sårbare gruppers særskilte behov for helse- og omsorgstjenester».

SANN OMSORG. Vi undres over at institusjoner rundt om har kjøpt inn denne selungen som de lar eldre pasienter med demens klappe, kjele og vise omsorg til som om den var levende. Tillit og trygghet er avgjørende i alle relasjoner. Derfor er det viktig å vise sann omsorg. Pasienter som er urolige vil ofte roe seg med menneskelig kontakt eller annen levende kontakt.

Erstatninger som denne kan virke krenkende på menneskeverdet.

Rådet viser til retningslinjene § 2.8 «Sykepleieren ivaretar pasientens verdighet og sikkerhet i møte med den teknologiske og helsepolitiske utvikling».

Det er viktig at alle teknologiske nyvinninger blir gjenstand for kritiske vurderinger, før de tas i bruk. Da hadde vi kanskje unngått innkjøp av falske kjæledyr.

«Tillit og trygghet er avgjørende i alle relasjoner.»

I vårt samfunn og med helsetjenester av stadig større kompleksitet og markedsideologisk tenkning er etiske hensyn ofte nedprioritert. Sykepleiernes faglige ansvar forutsetter etisk bevissthet og solid dømmekraft. Reflektert praksis fremmer moralsk praksis. Det bør derfor jevnlig skapes arenaer for systematisk etisk refleksjon alle steder der sykepleie utøves.

Derfor viser Rådet til § 1.5 «Ledere av sykepleietjenester har et særskilt ansvar for å skape rom for fagutvikling og etisk refleksjon, og bruker yrkesetiske retningslinjer som et styringsverktøy». Sykepleieres yrkesetiske ansvar har grenseoppganger mot det faglige og juridiske ansvaret. Det er derfor viktig å være klar over at en handling kan være faglig forsvarlig og juridisk tillatt, men etisk uakseptabel.

Hvordan vil du som sykepleier anvende dyr for å gi eldre bedre livskvalitet? ●

Illustrasjon: Kathrine Kristiansen

Sykepleien.no

Hva mener du?

Si din mening om aktuelle saker på sykepleien.no